κα φωτιές. Κι' ὅλος ὁ κόσμος ἐγελάστηκε. Κανένας δὲν ἐσυλλογίστηκε τοὺς αἰώνιους καὶ ἀθάνατους νόμους τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης, ποὺ μέσα στὴν ἀγκαλιά τους μποροῦνε νὰ κλείσουνε ὅλη τὴν ἀνθρωπότη, καὶ νὰ τὴν κρατήσουν σφιγμένη εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· κ' ἦρθε ὁ ἴδιος νὰ τοὺς κηρύξη τὴν ἀπελπισμένη ἀνθρωπότητα. Τοὺς ἐκήρυξε καὶ τὴν ἔσυρε ξοπίσω του μαγεμμένη· αὐτὸ τὸ Βασιλόπουλο· τὸ χωρὶς θρόνο καὶ χωρὶς κορώνα, τὸ βασιλόπουλο, ποὺ μιὰ ἡμέρα τοῦ κόσμου ἡ πλάνη κι ὁ φθόνος θὰ τοῦδινε θρόνο ἕνα σταυρὸ καὶ κορώνα ἕνα ἀγκαθένιο στεφάνι, ἐφάνηκε πιὸ δυνατὸ ἀπὸ τὸ Δαβίδ, πιὸ σοφὸ ἀπὸ τὸ Σολομῶντα, πιὸ μεγάλο ἀπ' ὅλο του τὸ βασιλικὸ συγγενολόγι.

Κοιτάξετε, ἀνθρῶποι τὸ ἔργο του· ὅλος ὁ πολιτισμένος κόσμος σήμερα πιστεύει στὸ ὄνομά του, κι' ὅπου ξαπλώνεται τὸ φῶς τῆς ἀλήθειας καὶ τῆς σωστῆς προκοπῆς, ἐκεῖ καὶ τὸ ὄνομά του λατρεύεται καὶ προσκυνιέται· ἔθνη ἡ κληρονομιά του, καὶ μετόχι του τὰ πέρατα τῆς γῆς. Αὐτὸ τὸ μάθημα μᾶς δίνει ὁ θεῖος Εὐαγγελιστὴς μὲ τὰ ὀνόματα τῆς γενεᾶς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Γιοῦ τοῦ Δαβίδ, τοῦ Γιοῦ τοῦ Ἀβραάμ, τοῦ ἀθανάτου Βασιλέα, ὅπου τοῦ πρέπει δόξα καὶ προσκύνηση εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Ο ΚΗΡΥΚΑΣ ΤΟΥ «ΝΟΥΜΑ»

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Livre, qu'un vent t'emporte
En France où je suis né ;
L'arbre déraciné
Donne sa feuille morte.

HUGO

ΣΤΗΝ κ. ΚΑΤΙΝΑ ΨΥΧΑ

Ἄβρα, χαρτί, γλυκιὰ ἡς σὲ πάρει
στὴ γῆς ποὺ λαχταρῶ·
φύλλο του στέλνει ὠχρὸ
βαθυξερρίζωτο πουρνάρι·

Λ. Α.

Ο ,ΝΟΥΜΑΣ'

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα δρ. 10.—Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ φρ. χρ. 10

20 λεφτὰ τὸ φύλλο λεφτὰ 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ: Στὰ κιόσκια τῆς Πλατείας Συντάγματος, Ὁμονοίας, Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν Σταθμοῦ Τραχιόδρομου (Ὀφθαλμιατρεῖο), Σταθμοῦ ὑπόγειου Σιδερόδρομου (Ὁμόνοια), στὸ καπνοπωλεῖο Μανωλακάκη (Πλατεῖα Στουρνάρα, Ἐξάρχεια) στὸ βιβλιοπωλεῖο «Ἑστίας» Γ. Κολάρου.

Ἡ συντρομὴ πληρώνεται μπροστὰ κ' εἶναι ἐνός χρόνου πάντα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ
ΚΑΙ
ΠΡΑΜΑΤΑ

ΕΙΠΑΜΕ

πὼς τὸ μανιφέστο τοῦ «Πολιτικοῦ Συλλόγου» ποὺ ζητάει μεταβολὴ τῆς κατάστασης τόχουν ὑπογράψει καὶ μερικοὶ δημοσιογράφοι, ποὺ πάει νὰ πεῖ πὼς κ' ἡ ἀφεντιά τους λαχταροῦν ἀλλαγὴ καὶ γι' αὐτὸ μπήκανε στὸ Σύλλογο, καὶ γι' αὐτὸ ὑπόγραψαν τὸ μονιφέστο του. Ἀρχίσαμε λοιπὸν νὰ μελετᾶμε τὶς ἐφημερίδες ποὺ βγάζουν αὐτοὶ οἱ κύριοι, νὰν τὶς μελετᾶμε μὲ προσοχή, νὰ προσπαθοῦμε νὰ ξετρυπώσουμε καμιὰ ἰδέα γερὴ κάτου ἀπὸ τὰ ρητορικὰ καταπλάσματα τῆς ἀρθρογραφίας τους, μὰ τίποτα, τίποτα. Τὰ ἴδια καὶ τὰ ἴδια. Τότε τί εἶδος ἀλλαγὴ ζητᾶνε, ἀφοῦ οἱ ἴδιοι δὲν τὸ καταφέρανε νὰλλάξουνε;

Ἄ μᾶς ποῦνε πὼς περιμένουνε νὰλλάξει πρῶτα τὸ Πολίτευμα γιὰ νὰλλάξουν ὕστερα κι αὐτοὶ—ἄ μᾶς τὸ ποῦν αὐτό, νὰ εἶστε βέβαιοι πὼς καὶ οἱ ἴδιοι θὰ γελοῦν κάτου ἀπὸ τὰ μουστάκια τους. Γιατὶ τὸ ξέρουν πολὺ καλά, δὲν εἶναι καὶ κουτοὶ οἱ ἀθρῶποι, πὼς πρέπει πρῶτα κι ἀρχῆς νὰλλάξει ἡ κοινὴ γνώμη, νὰ φρονιμέψει, νὰρχινήσει νὰ γίνεται γνώμη γερὴ κι ὄχι γνώμη σακάτισσα καθὼς εἶναι τώρα, γιὰ νὰ μπορέσει νὰ φέρει ἡ ἴδια ὕστερα καὶ τὴν πολιτικὴ ἀλλαγή. Μὰ ἡ κοινὴ γνώμη, καὶ πρῶτα καὶ ὕστερ' ἀπὸ τὸ περίφημο μανιφέστο, θρέφεται μὲ τὸ ἴδιο ἄπαχο φαΐ ποὺ μαγερεύεται σὰς ἴδιες ἀγάνωτες χύτρες ποὺ λέγουνται Ἀθηναϊκὲς ἐφημερίδες. Τὸ μανιφέστο τόχαν ὑπογράψει κι ὁ κ. Ἰωάνναρος τῆς «Ἑσπερινῆς» κι ὁ κ. Γιολντάσης τῆς «Ἀστραπῆς» κι ὁ κ. Καναλλίδης τῶν «Καιρῶν». Εἴδατε καμιὰ μεταβολὴ ἀπὸ τότε ἴσαμε σήμερα στὶς ἐφημερίδες τους;

Ρουκέτα λοιπὸν κι αὐτό, ποὺ γιὰ μιὰ στιγμὴ φώτισε τὴν πολιτικὴ σκοτεινιά μας καὶ μᾶς ἀπόμεινε τώρα, γιὰ θύμηση, τὸ καψαλισμένο κοντάρι της.

—«ΜΙΑΝ ΜΟΝΟΝ

λέξιν ἔχω ἀκόμη νὰ προσθέτω ὡς πρὸς τὴν γλῶσσαν· ἐπροτίμησα εἰς τὰ διηγήματα καὶ εἰς ἄλλα τινὰ λογοτεχνικὰ μέρη νὰ μεταχειρισθῶ τὴν νέαν μας γλῶσσαν, τὴν ζωντανήν, ἡ ὁποία ἀντιθέτως πρὸς ὅ,τι ἔγινε εἰς ὅλον τὸν ἄλλον κόσμον, **παρημελήθη τόσον πολὺ ἀπὸ ἡμᾶς**· ἐν τούτοις ἡ ὀρθὴ συναίσθησις, ὅτι αὐτὴ εἶναι ἡ γλῶσσά μας—δηλαδὴ ἕνα μέρος μεγάλον τοῦ ἐθνικοῦ μας ἐγὼ—κατακτᾷ ὁλονὲν περισσότερον ἔδαφος εἰς τὴν κοινὴν συνείδησιν. Ἂν δὲν γράφωμεν ἀκόμη ὅλας τὰς γραπτάς μας σκέψεις εἰς τὴν γλῶσσαν αὐτήν, δὲν σημαίνει· πρὸ 58 ἐτῶν ἐγράφοντο καὶ τὰ ποιήματα εἰς τὴν καθαρεύουσαν, τώρα εἰσάγεται, συστηματικῶς σχεδόν, ἡ ζωντανή μας γλῶσσα καὶ εἰς τὴν πεζὴν λογοτεχνίαν. Ἀέριον ἢ μεθαύριον θὰ προχωρήσωμεν περισσότερον. Ἴσως εἶναι μάλιστα καλὸν ἡ μετάβασις αὐτὴ νὰ γίνῃ βαθμηδὸν καὶ ἠπίως, διὰ νὰ μὴ ἐγείρῃ πόλεμον καὶ ἀντιδράσεις.—Ἂν τὸ μικρόν μου βιβλίον συντελέσῃ—ἔστω καὶ ἐλάχιστα—εἰς τὸ ν ἀγαπηθῇ κάπως περισσότερον εἰς τὸν τόπον μας τὸ βιβλίον ἐν γένει—δηλαδὴ ὁ φορεὺς κάθε γνώσεως, κάθε σκέψεως, κάθε πολιτισμοῦ—, θὰ εἶμαι εὐτυχής, διότι ἡ ἀγάπη τοῦ βιβλίου εἶναι, νομίζω, ἡ βάσις τῆς πνευματικῆς προόδου κάθε ἔθνους».

Κομματάκι ἀπὸ ἀγγελία αὐτό. Κι ἀπὸ κάτου ὑπογραφὴ **Νικολ. Χατζιδάκις** καθηγητὴς **Πανεπιστημίου**. Τίποτ' ἄλλο.

Ὅτα βγῆκε ἡ «Ματιὰ» τοῦ Ἀβαζου μὲ τὸ

μεταρρασμένο τὸ Βαγγέλιο, τὸ βιβλίο τὸ προδοτικό, καθὼς ὁ ἴδιος ἄλλοτες τὄβριζε. Πόσοι δὲ λησταεύουν καὶ δὲν ἀτιμάζουνε μὲ τὸ Βαγγέλιο στὰ χέρια; Νά πού κ' ἕνας γιὸς παραλυμένος, ἕνας ἄθρωπος ἄτιμος, ἕνας ποὺ σκότωσε τὴ μάννα του καὶ φαρμάκωσε τὰ γερατειὰ τοῦ πατέρα του, ἄρπαξε τὸ Βαγγέλιο στὰ βρώμικα τὰ χέρια του κ' ἔρχεται μὲ δαῦτο νὰ σοῦ κλέψει τὴ συχώρεση...

Ο ΓΕΡΟ-ΣΕΒΑΣΤΟΣ *(κάνοντας νὰ σηκωθεῖ, ξαναπέφτει στὴν πολτρόνα).* Παιδί μου, Ἀποστόλη μου, μὴ γιὰ τὸ Θεό... Μὲ σκοτώνεις...

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ. Τὸ παράπονο μὲ πῆρε, πατέρα, καὶ ξεσπάω. Δὲ βαστάω ἄλλο. Πνίγηκα. Τὸν ἀδερφὸ αὐτὸν κ' ἐγὼ τὸν ἀγάπησα... κ' ἐγὼ παράβλεψα τὶς παραλυσίες του... συχώρεσα τὶς παλιαθρωπιές του... λησμόνησα τὴ ρήμαξη ποὔφερε σπίτι μας... Εἶναι ὅμως κ' ἕνα μαῦρο σημάδι, τὸ στερνό του, μέσα στὴν πίσσα τῆς ζωῆς του, ποὺ δὲν τἀλησμονάω, ποὺ δὲ θὰν μπορέσω νὰν τὸ λησμονήσω ποτέ... Καὶ κλεισμένα τὰ μάτια μου κι ἀνοιχτὰ σὰν τἄχω, πάντα βλέπω ἕνα ἀδιάντροπο χέρι νὰ σηκώνεται νὰ χτυπήσει ἕναν πατέρα σεβαστό, ἕναν ἀσπρομάλλη γέροντα, καὶ πάντα βλέπω μιὰ γλυκιὰ καὶ ἥμερη γριούλα νὰ σιγοσβήνει ἀπὸ τὸ μαράζι της βλογῶντας, ἀντὶ νὰ καταριέται, τὸν ἄτιμο, τὸν παραλυμένο γιό της. Τὰ ξέχασες, πατέρα, λόγου σου αὐτά; Δὲν τὸ βλέπεις πιὰ τὸ χέρι τοῦ παιδιοῦ σου νὰ σηκώνεται καταπάνου σου καὶ δὲ βλέπεις τὴ μάννα μου νὰ πεθαίνει ἕνα μῆνα ὕστερ' ἀπὸ τὴν ἄγρια ἐκείνη σκηνή;

Ο ΓΕΡΟ-ΣΕΒΑΣΤΟΣ *(σκύβοντας τὸ κεφάλι στὰ στήθια του).* Πατέρας εἶμαι καὶ ξεχνάω. Ξέχασε κ' ἐσύ... Ἄλλον ἀδερφὸ δὲν ἔχεις... Πού τραβάω πιά;.. Στὸν τάφο. Βδομήντα χρονῶνε ἄθρωπος, κορμὶ χιλιοβασανισμένο καὶ ψυχὴ κατακουρασμένη ἀπὸ τὶς θλίψες καὶ τὶς συφορές, τί ζητάω ἄλλο παρὰ τὰ δυό μου παιδιὰ νὰ μ' ὁδηγήσουνε στὸ στερνό μου κ' ἀιώνιο κατατόπι; Ξέχασε κ' ἐσύ, παιδί μου· μὴν ἀρνηθεῖς τοῦ πατέρα σου τὴ στερνὴ αὐτὴ χαρά...

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ *(καθισμένος στὴν ἀριστερὴ μεριὰ τοῦ τραπεζιοῦ, ἀντικρὺ στὸ γέρο, κρατάει, σκυφτός, τὸ κεφάλι του μὲ τὰ δυό του τὰ χέρια, δίχως νὰ κοιτάζει τὸν πατέρα του· μιλάει σιγὰ καὶ κοματιαστά, σὰ νὰ μιλάει μοναχός του).* Θέλω νὰ ξεχάσω, μὰ δὲν μπορῶ... Τί νὰ κάνω; Τὸ φταίξιμό του μεγάλο. Ἀπὸ τότες ποὔνιωσε τὸν κόσμο, ἀπὸ δεκαπέντε χρονῶνε, νὰ πεῖς, παιδὶ ἴσαμε σήμερα, ποὔφτασε στὰ τριανταπέντε, κάθε περπατησιά του καὶ στραβοπάτημα...

Ο ΓΕΡΟ-ΣΕΒΑΣΤΟΣ *(σὰν ἀπὸ μέσα του).* Ἀλλοίμονο!.. Ἀλλοίμονο!..

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ *(ξακολουθώντας, δίχως νὰ προσέξει κἄνε στὸν πατέρα του).* Κακὸ δὲν εἶναι πού νὰ μὴν τὸ γεύτηκε. Χαρτοπαίχτης, γυναικᾶς, μπεκρῆς, ὅλα τἄχε. Μᾶς γονάτισε στὰ ἔξοδα. Ὅσο νὰ πληρώσουμε τὰ παλιὰ τὰ χρέγια, καινούρια μᾶς παρουσίαζε, κι ὅ,τι δὲν τοῦ δίναμε τὄπαιρνε μὲ τὸ ζορμπαλίκι του. Δούλα ὄμορφη νὰ μπεῖ σπίτι, ἀδύνατο Θὰ γινόταν ἐρωμένη του καὶ θἄφευγε μὲ σκάνταλο... *(σωπαίνει λίγο).* Ὅπου κι ἀ διάβηκε ἄφησε σημάδι του τὴν ἀτιμία. Μᾶς ἔχασε. Μᾶς ἔσβησε. Τὄνομα τοῦ Σεβαστοῦ *(σηκώνει τὰ μάτια του καὶ κοιτάζει τὸν πατέρα του λυπημένα)* τὄνομά σου πατέρα...

Ο ΓΕΡΟ-ΣΕΒΑΣΤΟΣ *(σκυμμένος καθὼς εἶναι, δίχως νὰν τὸν κοιτάζει καθόλου).* Ἄφιστ' τα, παιδί μου, μὴν τὰ μελετᾶς... Ἄφισ' τα...

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ *(μαλακώτερα, σκύβοντας πάλι τὸ κεφάλι του).* Τὄνομα σου, πατέρα, ποὺ τὸ παράλαβες τιμημένο κι ἀψεγάδιαστο ἀπὸ τοὺς γονιούς σου, τὴ μόνη σου κληρονομιά, μαθές, τὸ κύλησε στὸ βοῦρκο. Τί νὰν τοῦ πρωτοθυμηθῶ; Τὸ στερνό του ἀντραγάθημα μοῦ φτάνει *(σωπαίνει γιὰ λίγο. Ὕστερα, σὰν ἀπὸ μέσα του, σιγανὰ κι ἀργά, ξακολουθάει).* Ἦρθαν τὰ Βαγγελικά. Ὁ παληκαρᾶς μας, τὸ στο_

τίτλο του «Ὑφηγητὴς στὸ Πανεστήμιο», κάποιος δικός μας πῆρε τὸ βιβλίο στὰ χέρια, τὸ γλυκοκοίταξε καὶ εἶπε στοχαστικά·

—Νά ἕνας σταθμὸς σημαντικός! Ποιὸς μπορεῖ νὰ μοῦ τἀρνηθεῖ πὼς σὲ πέντε δέκα χρόνια δὲ θὰ δοῦμε σὲ βιβλίο, γραμμένο στὴ δημοτική, τὸν τίτλο «καθηγητὴς στὸ Πανεπιστήμιο;»

Δὲν πέρασαν οὔτε πέντε μῆνες καὶ νά πού καθηγητὴς στὸ Πανεπιστήμιο μισοβγάζει βιβλίο του στὴ δημοτικὴ καὶ μιλάει τόσο γνωστικὰ καὶ καλοσυνείδητα γιὰ τὴ γλώσσα.

Τὸ βιβλίο ποὺ μᾶς ἑτοιμάζει ὁ κ. Χατζιδάκης εἶναι εἶδος ἡμερολόγιο, λέγεται «Νέα Ζωὴ» καὶ θἄχει μεταφρασμένα ποιήματα, διηγήματα, μελέτες κτλ. ἀπὸ τὶς ξένες φιλολογίες. Ὁ κ. Χατζιδάκης, βλέπετε, δὲν εἶναι σκολαστικός, ἀφοῦ ἔρχεται νὰ μᾶς διδάξει πὼς μόνο μὲ τὴν ξερὴ ἐπιστήμη δὲ γίνεται κανεὶς ἐπιστήμονας. Τέτοιοι δασκάλοι ὠφελοῦνε ἀληθινὰ τὸ Ἔθνος καὶ τοὺς βγάζει κανεὶς κάτου καὶ κάτου τὸ καπέλλο του.

ΚΑΠΙΟΣ

φίλος μᾶς γράφει πὼς πῆρε τὴν περασμένη Κυριακὴ ἡ γυναίκα του τὸ «Νουμᾶ» καὶ διάβασε τὸ «Κυριακάτικο κήρυγμα» στὰ παιδιά της. «Τὸ ἴδιο, μᾶς γράφει, θὰ γίνεται κάθε Κυριακὴ ἂν ὁ Νουμᾶς ξακολουθεῖ νὰ δημοσιεύει Κήρυγμα».

Τὸ Κήρυγμα θὰ ξακολουθήσει — τὸ ἐλπίζουμε τουλάχιστο—καὶ ἡ γυναίκα τοῦ φίλου μας φερθηκε σὰν ἀληθινὴ μάννα ἀφοῦ τὄνιωσε πὼς ἔτσι πρέπει νὰ δείχνεται ἡ θρησκεία στὰ παιδιά· ὄμορφη καὶ διδαχτικιά

Ἀφοῦ στὶς ἐκκλησίες οἱ ἱεροκήρυκες κοιτάζουνε μόνο πὼς νὰ φτιάνουνε βροντερὲς ρητορικὲς κορῶνες, κι ἀφοῦ στὶς Ἀθηναϊκὲς φημερίδες ἡ θρησκεία κατάντησε πενταρολογικὸ ἀνάγνωσμα μπορεῖ νὰ περηφανεύεται ὁ «Νουμᾶς» ποὺ στηλώνει αὐτὸς τὸ μόνο σεμνὸ βῆμα ἀπὸ τὸ ὁποῖο θἀκούγεται κάθε Κυριακὴ ὁ λόγος τῆς Ἀλήθειας. Ἱεροκήρυκας καλύτερος ἀπὸ τὴ μάννα δὲν εἶναι. Καὶ νά ποῦ δίνουμε σήμερα μὲ τὸ «Κυριακάτικο Κήρυγμα» τὸ μέσο στοὺς τέτοιους ἱεροκήρυκες νὰ μορφώσουνε χριστιανικὰ μὰ κ' ἐθνικὰ τοὺς μικροὺς ἀκουστάδες τους.

ΕΠΙΡΕΠΕ

ἀλλάξει τὸ Ὑπουργεῖο γιὰ νὰ μᾶς ξεφορτωθεῖ ὁ κ. Πετρούλιας. Ὁ κ. Καλότυχος μένει ἀκόμα ἀκούνητος στὴ θέση του, κι ἂν εἶν' ἀνάγκη νὰ ξαναλλάξει τὸ Ὑπουργεῖο γιὰ νὰ πάει καὶ λόγου του νἀνταμώσει τὸ συνάδερφό του, τότε ἂς γίνει μιὰ ὥρ' ἀρχύτερα κι αὐτὴ ἡ ἀλλαγή. Ἀλλιώτικα, βλέπετε, στὸ Ρωμαΐικο δὲ γίνεται δουλιὰ παρὰ μὲ ὑπουργικὲς ἀλλαγές.

Ὅσο γιὰ τὸν κ. Φιλ. Γεωργαντᾶ ποὺ πῆρε τὴ θέση τοῦ Πετρούλια, ἕνα μοναχὰ μποροῦμε νὰ ποῦμε· πὼς ἔπρεπε δηλ. νὰ κυβερνιέται ἀθρωπινὰ κ' ὄχι ρουσφετικὰ τὸ Ρωμαΐικο γιὰ νὰ μὴν παύεται ποτὲ ὁ Γεωργαντᾶς.

ΚΥΜΑΤΑ

Μὲ τὰ φτερὰ τ' ἀφρόχυτα
Τὰ ὁλόασπρα ἁπλωμένα
Περνᾶτε ταξιδιάρικα
Μ' ἀνάλαφρη βοή,
Μέσ' ἀπ' τὰ καταγάλανα
Πλατιὰ πλημμυρισμένα
Νερὰ ποῦ σᾶς ἐγέννησαν
Μὲ τοῦ βοριᾶ πνοή.

Καὶ νοιώθω μὲ τὴν ὄψη σας
Σὰν κάποιο παραμύθι
Νὰ μ' ἀναβρύζει ἀπ' ἄγνωστη
Καὶ μυστικιὰ πηγή·
Σὲ πονεμένα ἀφρόκρινα
Πῶς θλιβερὰ ἐξεχύθη
Ὁ πόνος ποῦ σᾶς γέννησε
Νεράϊδινη πληγή.

Καὶ νοιώθω ἀπὸ τὰ βάθια σας,
Σὰν εἶδος παραμύθι,
Ν' ἁπλώνεται τριγύρω σας
Σὰ βόγγος στὸν ἀχὸ
Τὸ ζωντανὸ παράπονο
Ἀπὸ τὰ πλατιά σας στήθη
Καὶ τὸ πικρὸ τὸ κλάμμα σας
Θωρῶ λευκὸν ἀφρό.

ΝΑΞΙΠΠΟΣ

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΜΟΛΙΒΟΥ

(Τῆς Μιτυλήνης)

Β.

Εἶταν μιὰ φορὰ μιὰ πολὺ φτωχὴ γυναίκα κ' εἶχε τρεῖς κόρες. Αὐτὲς μὲ τὴ ξενοδουλειὰ περνοῦσαν τὸ σπίτι τους. Ἕνα βράδυ καθὼς ποῦ συνήθιζαν κάθισαν στὸ νυχτέρι κ' ἔκλωθαν μπαμπάκι. Γιὰ νὰ κλώθουν ὅμως μὲ προσοχὴ καὶ νὰ μὴ κάνουν κόμπους, ἔβαλαν στοίχημα, ὁποιανῆς κλωστὴ κοπῇ νὰ τὴ σφάξουν. Ἡ πιὸ μικρὴ ὅμως δὲ συφωνοῦσε, γιατὶ ἔκλωθε κ' ἡ μάννα τους. Ἐκεῖ ποῦ ἔκλωθαν κόπηκε τῆς μάννας ἡ κλωστή, κ' οἱ δυὸ οἱ μεγάλες ἀποφασίσανε νὰ τὴ σφάξουν, μὰ ἡ μικρὴ δὲν τὶς ἄφινε, κ' εἶπε πὼς εἶναι ντροπὴ νὰ σφάξουν τὴ μάννα τους, καὶ τὴ συχώρεσαν. Ἄρχισαν πάλι νὰ κλώθουν, μὰ κατὰ κακὴ τύχη κόπηκε πάλι τῆς μάννας ἡ κλωστή. Τότε πιὰ δὲν ἄκουσαν τὴ μικρὴ καὶ τὴν ἔσφαξαν. Ὕστερα τὴ μαγείρεψαν, τὴν ἔφαγαν καὶ πέταξαν τὰ κόκκαλά της μέσα σ' ἕνα χάλασμα, κρυφὰ ἀπὸ τὴ μικρή. Καὶ τῆς εἶπαν τῆς μικρῆς πὼς τὴν ἔθαψαν. Αὐτὴ ὅμως εἶδε τί τὴν ἔκαμαν, παίρνει ἕνα καλάθι, πηγαίνει μέσα στὸ χάλασμα κα μαζεύει τὰ κόκκαλα, ὕστερα σκάφτει ἕνα λάκκο κάτω ἀπὸ τὴ σκάλα καὶ τὰ θάφτει. Σαράντα μέρες καὶ σαράντα νύχτες τὰ θύμιαζε. Μιὰ μέρα ποῦ ἔλειπαν οἱ ἀδερφές της κ' εἶταν μονάχη, ἄνοιξε τὸ λάκκο καὶ βρίσκει μέσα ἕνα καρύδι. Τὸ σπάνει, καὶ βρίσκει μέσα τρεῖς φορεσιὲς κεντημένες. Ἡ μιὰ εἶταν θάλασσα μὲ τὰ ψάρια, ἡ ἄλλη οὐρανὸς μὲ τ' ἄστρα, κ' ἡ ἄλλη κάμπος μὲ τὰ λουλούδια. Βρίσκει καὶ μιὰ φάρσα ὁλόχρυση, ἕνα ζευγάρι παπούτσια γρυσά, κα μιὰ κορώνα ὅλο διαμάντι. Ὕστερα ἀπὸ μερικὲς μέρες γίνουνταν ἕνας γάμος καὶ πῆγαν οἱ μεγάλες ἀδερφὲς καὶ τῆς εἶπαν νὰ πάγῃ κ' ἐκείνη. Μὰ αὐτὴ τῶν εἶπε πὼς δὲν ἔχει ὄρεξη νὰ πάγῃ στὸ γάμο. Σὰν ἔφυγαν οἱ ἄλλες οἱ δυό, σηκώνεται κι αὐτή, βάζει τὸν οὐρανὸ μὲ τ' ἄστρα, τὰ παπούτσια τὰ χρυσὰ καὶ τὴν κωρώνα, καβαλλικεύει τὴ φάρσα, καὶ πηγαίνει στὴν ἐκκλησιὰ τὴν ὥραν ποὺ γίνουνταν ὁ γάμος. Μπαίνει μέσα ἀνάβει ἕνα κερί, τρελλαίνει τὸν κόσμο μὲ τὴ μορφιά της, ὕστερα βγαίνει καὶ φεύγει. Στὴ μέση τοῦ δρόμου ποῦ πήγαινε στὸ σπίτι τους εἴτανε μιὰ βρύση ποῦ πότιζε τὸ βασιλόπαιδο τ' ἄλογό του. Ἐκεῖ στάθηκε, πότισε τ' ἄλογό τη

λίδι τῆς γενιᾶς μας, ἔτυχε, βλέπεις, νἆναι καὶ φοιτητής, ἂς εἶχε περάσει καὶ τὰ τριάντα. Παναστάτησε λοιπὸν κ' ἡ ἀφεντιά του ἀπὸ τοὺς πρώτους νὰ σώσει τὴ θρησκεία, ἀφοῦ εἶχε βρίσει κάθε ἱερὸ καὶ ὅσιο—νὰ σώσει τὴν πατρίδα, ἀφοῦ τὴ ντρόπιαζε μὲ τὰ ξετσίπωτα φερσίματά του—νὰ σώσει τὴ γλώσσα, ἀφοῦ δέκα χρόνια φοιτητὴς κι οὔτε ἄνοιξε ποτὲ βιβλίο νὰ δεῖ σὲ ποιὰ γλώσσα εἴτανε γραμμένο...

Ο ΓΕΡΟ-ΣΕΒΑΣΤΟΣ (*πάλι σὰν ἀπὸ μέσα του*). Ἀλήθεια μιλᾶς, ποὺ κάλλιο νὰ μιλοῦσες ψέματα...

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ. Ὅλ' αὐτὰ βλέπεις, πατέρα, κινδυνεύανε κ' ἔπρεπε νὰ σωθοῦν, καὶ νὰ σωθοῦνε μάλιστα ἀπὸ τὴν ἀφεντιά του κι ἀπὸ τοὺς ὅμοιους του. Πρῶτος λοιπὸν καὶ καλύτερος στὶς βρισιὲς καὶ στὶς διαδήλωσες...πρῶτος παντοῦ, σὲ κάθε μασκαρωκάμωμα... Πολεμιστὴς κι ἀρθρογράφος... μὲ τὴν πέννα καὶ μὲ τὸ πιστόλι... Ἔγραφε τότες κι ἄρθρα, ὁ ἀγράμματος, ὁ παλιάθρωπος, ὅπως τόσοι καὶ τόσοι ἄλλοι, βρίζοντας κι αὐτὸς τοὺς ἀπεμπολοῦντας —ποὺ νὰ μὲ κρεμάσουνε κι ἂν ἤξερε τί σήμαινε ἡ λέξη—τὴ θρησκεία καὶ ἐκχυδαΐζοντας τὴ γλώσσα.. Τὴν καταραμένη μέρα, στὶς ὀχτὼ τοῦ Νοέβρη...

Ο ΓΕΡΟ-ΣΕΒΑΣΤΟΣ (*σηκώνοντας τὸ κεφάλι του πρὸς τὰ πάνω, ἔτσι σὰν ἀλαφιασμένος*). Παιδί μου, μὴ μοῦ τὴ θυμίζεις αὐτὴ τὴ μέρα... Μὴ μοῦ θυμίζεις τὴ ντροπὴ τῆς πατρίδας μας... Ἂν εἶσαι πατριώτης, ἂν εἶναι παιδί μου, ξέχασ' τη, θάφ' τηνε!.. Ἄτιμη μέρα... ἄτιμη, ποὺ στοὺς δρόμους τῆς Ἀθήνας σκοτώθηκε ἡ Ἀλήθεια καὶ θάφτηκε ἡ λευτεριὰ τῆς Σκέψης... Ἄτιμη μέρα, ἄτιμη!.. (*ξανασκύβει τὸ κεφάλι του κουρασμένα*).

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ (*παίρνει τὴν καρέκλα του καὶ πάει καὶ κάθεται λίγο μπροστὰ ἀπὸ τὸ τραπέζι, καταμεσίς στὴ σκηνή, ἔχοντας γυρισμένη τὴ ράχη του στὸν πατέρα του*). Ἄτιμη τὴ λέω κ' ἐγώ, ἄτιμη... Αὐτὴ λοιπὸν τὴν ἄτιμη μέρα ποὺ ματοβάφτηκε μ' αἷμα ἀδερφικὸ ὁ δρόμος τοῦ Κοραῆ καὶ καταντροπιάστηκε ἡ πατρίδα μας, μᾶς κόπιασε τὸ βράδι σπίτι περήφανος καὶ καμαρωτός, γιατὶ ἀντραγάθησε, νὰ πάρει τὰ συχαρήκια μας. Εἴχαμ' ἀποφάει καὶ καθόμαστε δῶ κουβεντιάζοντας γιὰ τὴ μεγάλη συφορὰ καὶ μὴ ξέροντας τί γίνεται ὁ Γιάννης. Ἐκεῖ, στὴ θέση ποὺ καθόμουνα πολυώρα, καθότανε ἡ δόλια ἡ μάννα, καταφαρμακωμένη· ποτάμι τὰ μάτια της. Τοῦ λόγου σου, πατέρα, σὰν πεθαμένος, ἄχνα δὲν ἔβγαζες· ἐγὼ φούντωνα ἀπὸ τὸ κακό μου· ἡ Ἐλπίδα κοίταζε νὰ μᾶς παρηγορήσει ὅλους· ὁ Ἀντώνης, μικρούλης τότε, δὲν ἤθελε νὰ κοιμηθεῖ ἀνησυχῶντας γιὰ τὸ θειό του. (*Λίγο πιὸ ζωερά*). Ἀνοίγει τότε ἡ τζαμόπορτα καὶ μπαίνει ὁ Γιάννης ἀγριεμένος καὶ λαχανιασμένος. Γυρνοῦσε ἀπὸ τὸ πατριωτικὸ μακελειό. «Παιδί μου, Γιάννη μου, ἦρθες;» τονὲ ρωτάει χαρούμενη ἡ μάννα, σφουγγίζοντας τὰ δάκρια της. Ἐγὼ δὲ μίλησα καθόλου· ἡ Ἐλπίδα εἶπε κάποιο χωρατό. «Ἦρθα, μάλιστα» φώναξε μὲ περηφάνεια, «ἦρθα νικητὴς καὶ τροπαιοῦχος! Τοὺς φάγαμε τοὺς ἄτιμους!» Τότε λόγου σου, ποὺ ἔβραζες, φαίνεται, ἀπὸ ὥρα δίχως νἀν τὸ δείχνεις, τὸν κοίταξες κατάματα θυμωμένα καὶ τοῦ εἶπες· «Γιὰ ποιοὺς ἄτιμους μιλᾶς; Ἄτιμοι εἶναι ὅσοι ντροπιάζουν τὴν πατρίδα, ὅσοι σκοτώνουν τὴν Ἀλήθεια, ὅσοι μᾶς ἀμποδίζουνε νἀγγαλιάσουμε τὴ ζωὴ καὶ νὰ τραγήξουμε μπροστα. Ἄτιμοι εἶναι ὅσοι δολοφονήσανε ἀθώους πολίτες σήμερα, κι ἀλλοίμονο ἕνας ἀπὸ τοὺς ἄτιμους αὐτοὺς εἶναι κι ὁ γιός μου!» Τότε, πατέρα, ὁ γιός σου σὲ ζύγωσε καί, γροθιάζοντας τὰ χέρια, σοῦ φώναξε μὲ λύσσα· «Πάρε τὰ λόγια σου πίσω, γεροξεκουτιάρη, πάρε τὰ λόγια σου πίσω, μαλλιαρέ, προδότη, ποὺ δὲν ξέρεις τί ξερνᾶς!» Κ' ἐπειδὴ λόγου σου ξανάειπες τὴ λέξη «ἄτιμοι», ὁ γιός σου σήκωσε τὸ χέρι νὰ σὲ χτυπήσει. Ἡ Ἐλπίδα ποὺ καθότανε σιμά σου πρόφταξε καὶ τοῦ τὸ κράτησε· ἡ μάννα λιγοθύμησε καὶ σωριάστηκε καταγῆς· ὁ Ἀντώνης ἔβαλε τὶς φωνές· ἐγὼ χύμησα καὶ τὸν ἄρπαξα ἀπὸ τὸ σβέρκο· καὶ τοῦ λόγου σου τοῦ